

Beeld © 2017 Jan-Jaap Rypkema

5 SEP 2018 · ⌚ 6 MIN

ING negeerde stelselmatig rode vlaggen bij witwasaffaires

DENNIS MIJNHEER

4 CONNECTIES ▾

33 BIJDRAGEN

ING heeft onder leiding van topman Ralph Hamers de twijfelachtige eer gekregen om de hoogste boete ooit in de Nederlandse geschiedenis te mogen betalen: 775 miljoen euro. De bank verzuimde jarenlang om voldoende maatregelen te treffen om witwassen via ING-rekeningen te voorkomen. Dit terwijl er vele tekenen waren dat er op grote schaal witwaspraktijken plaatsvonden.

‘Voor trustkantoren was ING jarenlang de makkelijkste weg om te bewandelen bij het openen van rekeningen voor cliënten,’ zei een anonieme trustdirecteur in 2013 tegen Follow the Money. De aanleiding voor het artikel was dat ING de bankrekeningen opzegde van honderden kleine trustkantoren.

Die schoonmaakronde leidde tot onrust: ‘Ik heb geen problemen bij ING, maar ik vind het bizar hoe ze nu omgaan met trustkantoren,’ luidde de verontwaardigde reactie van Raanan Nir,

eigenaar van het in Hilversum gevestigde trustkantoor met de opvallende naam Red Flag.

Criminele rekeninghouders

Dinsdag bleek dat het soepele acceptatiebeleid waar ING bij deze trustsector om bekend stond een teken aan de wand was: de bank heeft jarenlang ernstig verzuimd om maatregelen te nemen tegen dubieuze rekeninghouders. Het Openbaar Ministerie (OM) maakte bekend dat ING maar liefst 775 miljoen euro betaalt vanwege 'ernstige nalatigheden bij het voorkomen van witwassen'. Hiermee hebben ING en topman Ralph Hamers de twijfelachtige eer opgestreken om de grootste schikking in de Nederlandse geschiedenis te treffen. Het OM verwijt ING in Nederland 'jarenlange en structurele overtreding' van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (wwft ☹).

In het feitenrelaas stelt het OM dat de bank 'niet [heeft] voorkomen dat bankrekeningen van klanten van ING in Nederland tussen 2010 en 2016 zijn gebruikt bij het witwassen van honderden miljoenen euro's'. Sterker nog: 'Uit het strafrechtelijk onderzoek is gebleken dat de inadequate uitvoering van het FEC [Financieel Economische Criminaliteit, red.] CCD-beleid ☹ ook daadwerkelijk heeft geleid tot misbruik van rekeningen van ING NL door criminelen.'

ING heeft schuld bekend; het OM is niet voornemens om individuele medewerkers strafrechtelijk te vervolgen.

Onderzoek Houston

het strafrechtelijk onderzoek naar ING Bank N.V.

Feitenrelaas en Beoordeling Openbaar Ministerie

OPENBAAR MINISTERIE

Functioneel Parket en Landelijk Parket

Waarschuwing in de wind

Het opzichtige falen van ING trekt internationaal de aandacht: *'One small business account for a customer in Curaçao, funded with about €150m in credit card transfers, generated 49 money-laundering alerts over three years,'* schrijft de *Financial Times*. *'ING dismissed all of these as "not suspicious".'*

Uit onderzoek van Follow the Money kwam vorig jaar december al aan het licht dat de compliance bij ING hopeloos faalde in het dossier van het Amsterdamse trustkantoor Caute. Klanten van dat trustkantoor bleken jarenlang zeker 100 miljoen euro wit te hebben gewassen, maar bij huisbankier ING gingen er geen alarmbellen af. Sterker, ze faciliteerden de witwaspraktijken. Dit bleek uit e-mailverkeer en documenten uit het strafdossier die in handen kwamen van Follow the Money. ING stelde geen kritische vragen over de herkomst van geldstromen en de zogeheten ubo's, de uiteindelijk belanghebbenden.

'Ik heb een lange reeks waarschuwingen aan ING gedaan. Maar in plaats van die waarschuwingen serieus te nemen, heeft de bank er alles aan gedaan om de fraude af te dekken. Alles is de doofpot in gegaan,' zei Sam van Doorn, de voormalig medeaandeelhouder van het omstreden trustkantoor. Van Doorn kaartte de zaak met behulp van de voormalige ABN AMRO-ceo Rijkman Groenink tot de top van ING aan. Groenink sprak het huidige lid van de Raad van Bestuur Diederik van Wassenauer over de zaak en ook hij wenste de waarschuwingen van Van Doorn niet serieus te nemen. Ook een intern fraudeonderzoek vanaf 2009 belandde in de doofpot.

De zaak van Sam van Doorn, die in 2015 aangifte deed tegen ING, is uiteindelijk niet meegenomen in het strafrechtelijk onderzoek waar nu de schikking met ING uit is gerold. *De Volkskrant* meldde dinsdagmiddag dat Van Doorn bezwaar wil aantekenen tegen de schikking en via een artikel 12-procedure het Openbaar Ministerie (OM) wil dwingen om ING alsnog voor de strafrechter te krijgen. Hét argument van het OM om de zaak van Van Doorn niet te vervolgen, was immers dat ze hun handen al vol hadden aan de andere zaken die nu zijn geschikt. 'Dat argument kunnen ze nu dus niet meer aanvoeren,' laat Van Doorn nu aan FTM weten. 'ING moet voor zijn uiterst bedenkelijke rol verantwoording afleggen, daar is het mij om te doen'.

Beerput open

Justitie richtte haar pijlen in vier andere dossiers op ING — dossiers die, nu er is geschikt, niet tot vervolging van bestuurders zullen leiden. Het betreft onder andere de spraakmakende omkoopaffaire van het Noors-Russische telecomconcern VimpelCom, dat via een ING-rekening de Oezbeekse presidentsdochter Gulnara Karimova omkocht. Het op de Amsterdamse Zuidas gevestigde telecomconcern, inmiddels omgedoopt tot VEON, wist op die manier

telecomlicenties in Oezbekistan te bemachtigen. Deze feiten kwamen naar buiten dankzij de onthullingen van het internationale onderzoekscollectief QCCRP, dat de Amerikaanse justitie ⊕ in beweging bracht en uiteindelijk ook in Nederland het OM aan het werk zette.

Bij ING ging niet één alarmbel af, zelfs niet toen Takilant in de media in verband werd gebracht met corruptie en witwassen

De zaak mondde uit in een megaschikking met justitie in Nederland en de Verenigde Staten, waarbij uiteindelijk 350 miljoen euro in de Nederlandse staatskas vloeide. Het OM ging vervolgens achter de banken aan die de betaling van de steekpenningen mogelijk maakten (en niet opmerkten).

Wat bleek: ING faalde bij een ondoorzichtige dochteronderneming van VimpelCom, gevestigd op de Britse Maagdeneilanden. Deze vennootschap, Watertrail Industries Ltd ⊕ geheten, hield een rekening aan bij ING, maar de bank wist niet precies wie de uiteindelijke eigenaar was. Uit het feitenrelaas van het OM blijkt dat Watertrail Industries, via hun ING-rekening, in 2007 en 2011 in totaal 55 miljoen dollar aan steekpenningen betaalde aan Takilant Ltd, een op Gibraltar gevestigde vennootschap die weer gelieerd was aan Karimova. Bij ING ging echter niet één alarmbel af — zelfs niet toen Takilant in de media in verband werd gebracht met corruptie en witwassen. Pas in april 2015, nadat een journalist vragen stelde over de zaak, maakte ING melding van de ongebruikelijke transacties. Bij EY, de accountant van VimpelCom, gingen hierover overigens ook geen alarmbellen af. Zij konden dan ook begin dit jaar opdraven bij de rechtbank Amsterdam (lees hier de achtergrond).

Het is niet de enige flater die in het uitgebreide feitenrelaas van het OM wordt opgerakeld. Een andere opmerkelijke zaak betreft een witwaszaak op Curaçao waar zogenaamd ondergoed werd verkocht. Het OM stelt in het feitenrelaas dat de ING-bankrekening van mei 2010 tot en met 2014 gevuld werd met 150 miljoen euro aan creditcard-bijgeschrijvingen (de *Financial Times* refereerde hieraan). Justitie vindt het opmerkelijk dat ING onvoldoende op de hoogte was van de daadwerkelijke eigenaar en de bedrijfsactiviteiten van deze onderneming. Bovendien had de bank het bedrijf ondanks zijn gigantische cashflow ingedeeld in het segment 'midden- en kleinbedrijf'. Omdat er geen alarmbellen afgingen, werd er ook niet of te laat melding gedaan bij het Nederlandse meldpunt voor ongebruikelijke transacties.

Business boven compliance

Dan nog een pikant detail: in het feitenrelaas heeft het OM het over de praktijk van 'aftoppen'. Dat komt erop neer dat het monitoringssysteem van ING, waar de transacties op rekeningen worden gemonitord en waar dagelijks alerts uit voortkomen van potentiële witwassignalen, doelbewust werd ingeperkt.

In plaats van meer fte's in te zetten, draaide ING aan de knoppen om minder alerts te krijgen

Dat zit zo: de meldingen van het monitoringssysteem moeten handmatig onderzocht worden. Blijkbaar kwamen er zoveel meldingen binnen, dat er niet genoeg medewerkers waren om alle (witwas)alerts af te handelen. In plaats van meer fte's in te zetten, ging ING vervolgens aan de knoppen draaien om minder alerts te krijgen. *Het Financieele Dagblad* spreekt over maximaal drie meldingen per dag.

In een intern advies van ING werd gemeld: *'Draai (...) aan parameters om de (over)vloed aan alerts af te toppen en zo de werkdruk te beperken.'* Daarbij wordt de opmerking geplaatst: *'wordt al gedaan.'*

Hamers blijft aan

In 2013 volgde ING-topman Ralph Hamers op 47-jarige leeftijd zijn voorganger Jan Hommen op. Hamers introduceerde, zo bleek uit een ETM-profiel destijds, een sterke commerciële salescultuur, die ver doordrong in de beloningsstructuur. Ook introduceerde Hamers het project Variabel Belonen, bonussen dus. Daarin lijkt hij te zijn doorgeschoten, getuige de constatering van justitie dat ING 'over een lange periode structureel te weinig heeft geïnvesteerd in het voldoen aan haar wettelijke verplichtingen. [...] Compliance werd dikwijls minder belangrijk gevonden dan de business. De focus van ING NL was vooral gericht op de winstgevendheid van de organisatie en het behalen van de commerciële doelstellingen.'

Hamers ging door het stof en gaf na de bekendmaking van de schikking aan dat ING op 'onacceptabele wijze' is tekortgeschoten in het bestrijden van witwassen. Ook zei hij dat hij tegen een aantal ING-medewerkers ('van wie kon worden verwacht dat ze meer zouden doen') maatregelen heeft genomen, waaronder ontslag en het stoppen van de bonus.

Ook Hamers en de andere bestuursleden, die eindverantwoordelijk zijn voor het falende compliance-beleid, leveren hun bonus in, maar blijven wel in functie. Dat is opmerkelijk: Rabobank-topman Piet Moerland moest vanwege de Libor-affaire wél opstappen. De schikking bedroeg daar nochtans een miljoentje minder.